

UCHWAŁA NR XI/102/2025
RADY GMINY WIELKIE OCZY

z dnia 30 stycznia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do uchwały.

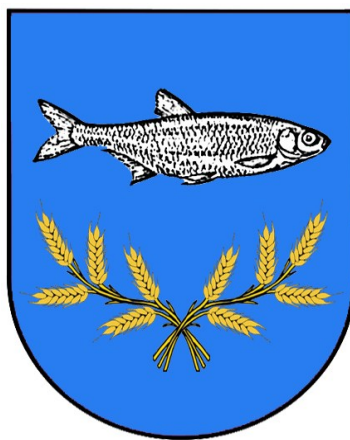
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielkie Oczy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady Gminy Wielkie Oczy

Zenon Kociolek

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WIELKIE OCZY NA LATA 2025-2027

Wielkie Oczy 2025

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Podstawy prawne Programu.....	5
2. Główne założenia Programu	6
3. Adresaci Programu.....	7
4. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów.....	8
5. Założenia Programu i organizacja wsparcia rodziny	18
6. Realizatorzy Programu.....	23
7. Analiza SWOT - Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny	23
8. Cele i zadania Programu	26
8.1. Cel główny:.....	26
8.2. Cele szczegółowe	26
9. Źródła finansowania Programu	29
10. Monitoring i ewaluacja Programu.....	30
Podsumowanie Programu	31

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Wielkie Oczy w latach 2022 – 2024.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 stanowi odpowiedź na potrzeby rodzin zamieszkujących Gminę Wielkie Oczy. Celem Programu jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia, który pozwoli na poprawę jakości życia rodzin, wspieranie ich w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Program obejmuje działania skierowane do rodzin w różnych sytuacjach życiowych, w tym rodzin wielodzietnych, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, rodzin dotkniętych ubóstwem i przemocą.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć (lęku, obaw, zadowolenia, gniewu) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów powoduje wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując przy tym siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć

pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.

- a) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego otoczenia,
- b) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich występowaniem,
- c) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- d) podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) dążenie do integracji i reintegracji rodziny,
- f) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

1. Podstawy prawne Programu

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz.483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1829).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1283 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.).
7. Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm.).
8. Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576).
9. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030.

2. Główne założenia Programu

Głównym założeniem niniejszego Programu jest wypracowanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania.

Cel ten może zostać osiągnięty poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie.

Program zakłada dalsze integrowanie, rozwój i wzmocnienie działań instytucji i organizacji działających w zakresie wspierania rodziny.

Realizacja zadań Programu ma zapobiegać kryzysom funkcjonowania rodziny, których konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, a także praca z rodzinami, z których dzieci – na skutek przeżywanego kryzysu - zostały czasowo umieszczone poza rodziną, w celu przywrócenia warunków pozwalających na ponowne podjęcie ich wychowywania przez rodziny biologiczne.

3. Adresaci Programu

Odbiorcami Gminnego Programu wspierania rodziny realizowanego w latach 2025 – 2027 są przede wszystkim rodziny z terenu gminy Wielkie Oczy przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Takich beneficjentów wskazuje bezpośrednio ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która dodatkowo określa przykładowy katalog działań, jakie mogą zostać uruchomione w pracy z wymienionymi rodzinami. Adresatami działań pomocowych mogą być również rodziny i kobiety w ciąży spełniające kryteria zawarte w ustawie „Za życiem”. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków, beneficjentów programów i przedsięwzięć organizowanych przez miasto, ale także pośrednio kadra pracowników zaangażowanych w bezpośrednią pomoc rodzinom doświadczającym trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi.

Do głównych przyczyn obniżających wydolność wychowawczą rodziców należą: uzależnienia i współuzależnienia, konflikt z prawem, bezrobocie, przewlekłe choroby somatyczne i psychiczne, niepełnosprawność, agresja i przemoc domowa, trudne warunki mieszkaniowe, brak pozytywnych wzorców i nabytych umiejętności, brak wsparcia ze strony bliskich, skrajna nieodpowiedzialność oraz niedojrzałość emocjonalna i społeczna.

4. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów

Gmina Wielkie Oczy położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, na pograniczu Polski i Ukrainy w odległości ponad 90 km od stolicy województwa - Rzeszowa. W niedalekiej odległości (ok. 12 km) znajduje się przejście graniczne Korczowa - Krakowiec.

Wielkie Oczy to najbardziej wysunięta na południe gmina powiatu lubaczowskiego. W skład powiatu wchodzi osiem gmin: Lubaczów - miasto, Lubaczów - gmina, Cieszanów, Oleszyce, Narol, Horyniec Zdrój, Stary Dzików i Wielkie Oczy.

Gmina Wielkie Oczy rozciąga się na powierzchni 146 km² i jest najmniejszą oraz najsłabiej zaludnioną gminą wiejską powiatu lubaczowskiego. Na koniec 2024 r. zamieszkiwało tutaj 3 682 osób z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. W latach 2023 – 2024 liczba mieszkańców zmalała. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. 62,2% mieszkańców gminy Wielkie Oczy jest w wieku produkcyjnym, 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Lp.	Rok	Liczba osób zameldowanych
1.	2023	3710
2.	2024	3682

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wielkich Oczach (Urząd Stanu Cywilnego)

Z danych Urzędu Gminy Wielkie Oczy wynika, iż liczba mieszkańców w okresie ostatnich dwóch lat spada. Podane liczby wskazują na ilość osób zameldowanych na terenie Gminy Wielkie Oczy, jednakże z tego ok. 25% nie zamieszkuje na terenie naszej gminy, gdyż z różnych powodów, głównie w celach zarobkowych młodzi ludzie wyjeżdżają poza granice naszego kraju lub do większych miast.

Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoimy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja

niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne, przemocowe. Jednak nie zawsze taki scenariusz musi się zrealizować. Utrata zatrudnienia może wpłynąć na to, że zaczniemy „inwestować w siebie”, zwiększać swoje umiejętności poprzez udział w kursach, szkoleniach. Utrata pracy może sprzyjać także zastanowieniu się nad własną karierą zawodową- czy to co dotychczas wykonywaliśmy dawało nam satysfakcję, czy może czas na zmiany, na przebranżowienie się.

Według danych Urzędu Pracy w Lubaczowie na terenie gminy Wielkie Oczy na dzień 31.12.2024 r. zarejestrowanych osób bezrobotnych było ogółem 122, w tym 54 kobiety. Z prawem do zasiłku zarejestrowanych było 23 osoby.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę.

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny dotknięte wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- b) udziela rodzinom przewyżającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- c) udziela pomocy finansowej;
- d) obejmuje dzieci dożywianiem w szkole;

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2023	2024
	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Potrzeba ochrony macierzyństwa	24	23
w tym: wielodzietność	22	21
Bezrobocie	32	37
Niepełnosprawność	30	22
Długotrwała lub ciężka choroba	17	11
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4	3
Przemoc domowa	1	1
Alkoholizm	3	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS-03

Ilość osób i rodzin objętych pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną	16	68	14	56

Liczba osób/rodzin objętych pomocą – ogółem w tym	144	294	80	284
Świadczenia pieniężne	53	151	54	152
Świadczenia niepieniężne	93	234	26	129

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS-03

Analizując powyższe tabele wynika, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej wysuwają się niepełnosprawność i bezrobocie. Można pokusić się o stwierdzenie, że jest to spowodowane starzeniem się społeczeństwa, co widoczne jest także wśród mieszkańców naszej gminy. Wskazane dysfunkcje takie jak: długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa i alkoholizm bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka przy wykorzystaniu wiedzy w oparciu o system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Znaczenie i rola rodziny w całokształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmuje asystent rodziny. Na dzień 31.12.2024 r. tut. ośrodek zatrudniał 1 asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy w wymiarze pół etatu. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań,

jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na dzień 31.12.2024 r. asystent rodziny pracował z sześcioma rodzinami. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich, a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Asystenci rodziny:

- 1) prowadzą treningi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- 2) towarzyszą klientom podczas załatwiania spraw urzędowych,
- 3) monitorują stan zdrowia dzieci, realizacja szczepień i badań, towarzyszą rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- 4) monitorują sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,
- 5) modelują sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- 6) wspierają kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- 7) motywują osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- 8) współpracują z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywują rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- 9) opiniują możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę

rodziców biologicznych,

10) motywują do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców,

11) uczestniczą w rozprawach sądowych, piszą sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentami rodzin.

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy była pomoc przyznawana przez GOPS w Wielkich Oczach w ramach wieloletniego programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania. Program przewidywał przyznawanie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, a także realizację pomocy rzeczowej w formie jednego gorącego posiłku dla dzieci w szkołach.

Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy w ramach wieloletniego programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania		
Rodzaj pomocy	2023	2024
Świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego	49 osób	53 osób
	147 osób w rodzinie	148 osób w rodzinie
Posiłek	88 osób	81 osób
	222 osób w rodzinie	203 osób w rodzinie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Wielkich Oczach

W strukturach GOPS w Wielkich Oczach wyodrębniony jest Dział Świadczeń Rodzinnych, który zajmuje się realizacją ustaw: o świadczeniach rodzinnych; o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”; o pomocy osobom uprawnionym do alimentów; o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (od 01.06.2022r. realizatorem jest ZUS). Uzyskiwane świadczenia są dużym wsparciem dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy.

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł,

natomiast jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kwoty 764,00 zł.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- a) 18. roku życia lub
- b) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo
- c) 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- a) 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia;
- b) 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18. roku życia
- c) 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia.

Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują z tytułu (przy spełnieniu wymogów ustawowych):

- 1. urodzenia dziecka – 1.000,00 zł jednorazowo;
- 2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400,00 zł miesięcznie;
- 3. samotnego wychowywania dziecka – 193,00 zł miesięcznie na jedno dziecko, jednak nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00 zł miesięcznie na 1 dziecko, nie więcej niż 546,00 zł miesięcznie na wszystkie dzieci;
- 4. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95,00 zł miesięcznie;
- 5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90,00 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5. roku życia; 110,00 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- 6. rozpoczęcia roku szkolnego - 100,00 zł jednorazowo w miesiącu rozpoczęcia roku szkolnego;
- 7. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 113,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła; 69,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko dojeżdża z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła, przez okres 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – przysługuje z tytułu urodzenia żywego dziecka, jeżeli dochód w przeliczeniu za osobę nie przekracza 1.922,00 zł, a kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10-go tygodnia ciąży do porodu w wysokości 1.000,00 zł jednorazowo.

Zasilek pielęgnacyjny – przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje:

- a) niepełnosprawnemu dziecku;
- b) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- c) osobie, która ukończyła 75 lat;
- d) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie.

Świadczenie pielęgnacyjne – jest to świadczenie dla osób, które nie podejmują pracy lub z niej rezygnują, żeby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny, od 1 stycznia 2025 r. wynosi 3.287,00 zł miesięcznie.

Świadczenie rodzicielskie - przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego. Ze wsparcia mogą skorzystać na przykład osoby bezrobotne, studenci czy pracujący na umowę o dzieło. Świadczenie rodzicielskie wynosi 1.000,00 zł miesięcznie.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego – przysługują osobie uprawnionej do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. Po spełnieniu wymogów ustawowych świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 1000,00 zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- a) została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej

b) zawarła związek małżeński.

W 2023 roku uprawnionych do funduszu alimentacyjnego było 16 osób.

W 2024 roku uprawnionych do funduszu alimentacyjnych było 16 osób.

Zestawienie świadczeń rodzinnych		
Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin	
	2023	2024
zasiłek rodzinny	221	170
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	6	4
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	5	4
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	25	26
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	40	31
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	153	132
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania (internat)	10	6
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania (dojazd)	40	31
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	14	14
zasiłek pielęgnacyjny	161	172
specjalny zasiłek opiekuńczy	5	3
świadczenie pielęgnacyjne	57	66
Świadczenie rodzicielskie	9	3
Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka	6	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Wielkich Oczach

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej. Na terenie gminy Wielkie Oczy funkcjonuje jedno przedszkole im. Małego Księcia” przy Zespole Szklono – Przedszkolnym w Wielkich Oczach oraz jeden oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Łukawcu.

Od grudnia 2024 roku zaczął funkcjonować przy Zespole Szklono - Przedszkolnym w Wielkich Oczach żłobek publiczny dla 14 dzieci z gminy, który zapewnia opiekę dzieciom od 20 tygodnia do 3 lat.

Dużym wsparciem dla uczniów szkół z terenu naszej gminy, jak i ich rodziców jest pomoc materialna, do której zaliczamy:

Pomoc materialną o charakterze socjalnym na cele edukacyjne (stypendium socjalne). Stypendium socjalne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium socjalne może być udzielane w formach:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników; całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchacze kolegiów).
- świadczenia pieniężnego.

Z omawianej pomocy w 2023 roku skorzystało 16 osób, kwota wypłaconych stypendiów szkolnych wyniosła 10 240 zł, a w 2024 roku 11 osób na kwotę 7.917,95 zł.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z nich jest Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych i przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych na terenie całego kraju.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka.

Rodzice lub małżonkowie rodziców otrzymują kartę bezterminowo. Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

- a) w wieku do 18. roku życia,
- b) w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- c) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniające powyższe warunki. Od 01 stycznia 2018r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach: tradycyjnej (tj. plastikowej) i elektronicznej (tj. na urządzeniach mobilnych).

KARTA DUŻEJ RODZINY		
Wyszczególnienie	2023	2024
Liczba rodzin	28	34
Liczba wydanych kart ogółem, z tego:	60	87
Rodzice/małżonkowie	39	52
Dzieci	21	35

Źródło: opracowanie własne

5. Założenia Programu i organizacja wsparcia rodziny

Program wspierania rodziny nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie sytuacji kiedy, w związku z występującymi w rodzinie problemami, dysfunkcjami i trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, dziecko pozbawione jest możliwości właściwego rozwoju w swojej naturalnej rodzinie. Założeniem programu jest więc wspieranie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz zapobieganie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Praca z rodziną prowadzona musi być również w przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną. Zgodnie bowiem z ideą ustawy o wspieraniu rodziny piecza zastępcza powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi powinna przynieść pozytywne efekty w postaci możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Działania mające na celu realizację założeń Programu będą nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną poprzez:

- diagnozowanie problemów rodziny i dziecka
- prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
- monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- praca socjalna i praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w celu ich powrotu do rodziny biologicznej,
- opracowanie planu pomocy dostosowanego do indywidualnych problemów i potrzeb rodziny, praca w kontrakcie socjalnym,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- współpraca z wszystkimi instytucjami i organizacjami mającymi na celu pomoc rodzinie i dziecku,
- organizowanie konsultacji i mediacji rodzinnych oraz w miarę możliwości poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, prawnego i psychologicznego,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego – świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań,
- inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych,
- dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach,
- udział w organizowaniu wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc materialną, udział w projektach i zajęciach dodatkowych,
- realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno – wychowawczych, przeciwdziałających uzależnieniom i patologią społecznym,
- organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, dla rodzin

przeżywających trudności oraz osób współuzależnionych,

- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- w razie potrzeby zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych,
- podejmowanie działań zapobiegających zjawiskom przemocy w rodzinie i uzależnieniom,
- rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej,
- angażowanie dzieci i młodzieży w organizację inicjatyw o charakterze kulturalnym i prozdrowotnym,
- propagowanie zdrowego stylu życia i realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych.

Działania przewidziane w założeniach programu umożliwią realizowanie na szczeblu gminnym, w środowisku lokalnym polityki prorodzinnej rozumianej jako stwarzanie odpowiednich warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych wzmacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe zaspokajanie przez nią podstawowych potrzeb.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka, określona przez wiedzę, system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego.

Systemy rodzinne, w których rodzice mają trudności w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych są częściej narażone na występowanie niedostatku, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Znaczenie i rola rodziny w całości kształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka. Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne. Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo - wychowawczych stanowi zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadanie obowiązkowe gminy.

Zgodnie z *art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

W latach 2023- 2024 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach zatrudniony był 1 asystent rodziny, pracujący w charakterze pracy zadaniowej, która ma służyć realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Swym wsparciem obejmował rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych z różnych powodów życiowych. Zadania asystenta skupiają się przede wszystkim na dokonaniu diagnozy sytuacji w rodzinie, określenia zasobów, ograniczeń, oczekiwań oraz potrzeb rodziny, a następnie opracowanie przy współudziale rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym planu pracy z rodziną. Ponadto, zadaniem asystenta rodziny, jest w okresach półrocznych przygotowanie oceny realizacji planu pracy. Okres wsparcia udzielanego dla danej rodziny może być różny.

W rodzinach, w których role rodzicielskie wypełniają osoby z niepełnosprawnością intelektualną wsparcie asystenta może obejmować okres do osiągnięcia pełnoletności przez najmłodsze dziecko w rodzinie.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta rodziny jest, osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcia działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności, osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin: mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Pomaga również w rozwiązywaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych , rodzinnych problemów w grupie rówieśniczej itp.). Do jego zadań należy też; motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowanie nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów

i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną powinna być realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd - dziecka poza rodziną. Asystent rodziny powinien aktywnie uczestniczyć w działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Z uwagi na fakt, iż obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą – spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej - jest on realizowany w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi i innymi działającymi na rzecz rodzin i dzieci.

Obowiązkiem gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w przypadku jego umieszczenia w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, albo w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest ponoszenie wydatków w następujących wysokościach:

- 10% wydatków za opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 30% wydatków za opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 50% wydatków za opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

6. Realizatorzy Programu

- Zespół interdyscyplinarny
- Policja
- Sąd i kuratorzy sądowi
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Urząd Gminy
- GKRPA
- Szkoły, przedszkola, pedagodzy, wychowawcy,
- Koordynator pieczy zastępczej
- Służba zdrowia
- Placówki kulturalne i sportowe
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

7. Analiza SWOT - Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny

Analiza SWOT - to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania: „Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym czy utrudniającym rozwój? Określa szanse i zagrożenia. Analiza tych czynników pozwala na ocenę jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu wspierania rodziny oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności	- niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich

opiekuńczo-wychowawcze, realizacja licznych działań nakierowanych na wsparcie rodziny - wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - dysponowanie specjalistyczną kadrą świadczącą pomoc na rzecz rodziny -systematyczne podnoszenie kompetencji zawodowych przez specjalistów realizujących działania na rzecz wspierania rodziny - wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez zatrudnienie asystenta rodziny - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego - baza instytucji wspierających rodzinę (OPS, Policja) -funkcjonowanie placówek służby zdrowia - funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie Gminy	- niewystarczająca aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania działań skierowanych na wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi - brak kadry terapeutycznej w lokalnych instytucjach, np. terapeutów rodzinnych, niewystarczający zasób lekarzy psychiatrów dziecięcych - utrudnienia we współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami wynikające z przepisów dotyczących ochrony danych osobowych - brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia - niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej,(błędne, stereotypowe postawy wobec korzystania z pomocy instytucjonalnej) - ograniczone środki finansowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę - brak placówek dziennego wsparcia.
<u>SZANSE</u> - polityka państwa przyjazna rodzinom	<u>ZAGROŻENIA</u> - rozpad więzi rodzinnych, „pęd życia”

- zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych - edukacja rodziców - zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej na pracę z rodziną.	- wzrost kosztów utrzymania rodziny - rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, alkoholizm, narkomania, niechęć do podejmowania zatrudnienia ze względu na świadczenia socjalne) - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy” - ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców - wzrastająca liczba rozwodów u rodziców z dziećmi oraz przemocy domowej.
---	--

8. Cele i zadania Programu

8.1. Cel główny:

Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

8.2. Cele szczegółowe

Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- b) praca socjalna polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, w środowisku szkolnym i rówieśniczym,
- c) konsultacje ze specjalistami, w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

- a) objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych i przedszkoli
- b) monitorowanie zagrożeń dot. sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpraca z placówkami służby zdrowia,
- c) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków.

Rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia poprzez:

- a) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania, bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
- b) umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywającym trudności korzystania z pomocy pedagoga, konsultacji specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego,
- c) pomoc rodzinom w dostępie do poradnictwa prawnego w szczególności

w zakresie prawa rodzinnego.

Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych, wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących poprzez:

- a) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień i współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podjęcie terapii dla ofiar przemocy domowej, współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- b) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy,
- c) angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców, w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo- wychowawczych, wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenia wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- d) współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności, ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym,
- e) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia.

Inne formy działania w ramach realizacji celu:

- a) systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej,
- b) upowszechnianie informacji o instytucjach, świadczących specjalistyczne poradnictwo,
- c) wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę pracowników socjalnych oraz

w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,

d) edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją.

9. Źródła finansowania Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 odbywać się będzie w ramach środków pochodzących z budżetu Gminy Wielkie Oczy, dotacji oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

10. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring Programu polegał będzie na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań oraz wcześniej ustalonych działań w oparciu o diagnozę problemu społecznego od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Celem monitorowania jest sprawdzenie czy założone cele zostały osiągnięte i w jakim stopniu. Dane zawarte w monitoringu umożliwią dokonywanie bieżących zmian jeśli zajdzie taka potrzeba.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 - jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach.

Program jest dokumentem otwartym i będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb.

Ewaluacja programu odbywać się będzie poprzez sporządzanie rocznego sprawozdania w zakresie opisanych w niniejszym Programie działań w danym roku obowiązywania programu.

Sprawozdanie z realizacji Programu w danym roku, przedłożone zostanie w terminie do 31 marca każdego następnego roku Wójtowi Gminy w Wielkich Oczach, wraz z wnioskami i potrzebami związanymi z realizacją zadań.

Podsumowanie Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wielkie Oczy na lata 2025 - 2027 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Środowisko rodzinne reprezentujące właściwe postawy rodzicielskie budujące dobrą, przepojoną miłością, życzliwością oraz serdecznością atmosferę w domu, w znacznym stopniu wpływa na kształtowanie pozytywnych zachowań u dziecka oraz na jego prawidłowy rozwój społeczny i psychiczny. Dziecko będące pełnoprawnym członkiem rodziny, które w pełni je akceptuje podejmuje maksymalne starania, chętnie się uczy, rozwija swoje zainteresowania, staje się samodzielne i odpowiedzialne oraz zdolne do zaspokajania potrzeby bezpieczeństwa, osiągania dojrzałości emocjonalnej i psychicznej. Atmosfera domowa ma największy wpływ na to jak szczęśliwe, spokojne i odporne psychicznie jest dziecko, jak odnosi się ono do dorosłych, do swoich kolegów i innych dzieci, jak ocenia siebie i swoje zdolności, czy okazuje swoje uczucia, czy raczej jest zamknięte w sobie, jak reaguje na nowe sytuacje.

Rodzice preferując właściwe postawy wobec dziecka, otaczają je troskliwą opieką, dostrzegają i zaspokajają jego potrzeby co powoduje, że dziecko jest ufne wobec swoich rodziców, zwraca się do nich po rady i pomoc, jest zadowolone z rezultatów własnego wysiłku i pracy, zdolne do współdziałania z rówieśnikami oraz podejmowania zobowiązań.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywnie wszystkie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Ważne jest zatem, rozwijanie gminnego systemu wspierania rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, u których występuje problem z należytą realizacją tych funkcji.

Działania wspierające rodziny odnoszą pozytywne skutki tylko wtedy, gdy są prawidłowo rozpoznane i mają charakter profilaktyczny i ochronny.

Zatem skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich, może być osiągnięta

poprzez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem w rodzinie na poziomie gminy.